

התעוררות האהבה בתפילה

תניא לקוטי אמרים | פרק מט

משרתיו עומדים ברום עולם

התעוררות אהבת ה' "כמים הפנים לפנים" היא חלק מהותי ממהלך תפילת שחרית ומן ההכנות לשיא התפילה: קריאת שמע ותפילת העמידה. ההתבוננות במלכות ה' על כל העולמות מתחילה בברכת יוצר אור, המתארת את המוני המלאכים אשר "עומדים ברום עולם", משבחים את ה' ומספרים את גדולתו. מתוארת שם האימה שלהם בשעה שהם עומדים לפני ה' ומקדישים אותו, "קדוש קדוש קדוש" ומעידים על כך שהוא קדוש ונבדל מן העולמות ואינו מתגלה בהם, אלא בחר להתגלות בכנסת ישראל - מקור כל נשמות ישראל ושורשן, ובעם ישראל, שמקומם בעולם הזה, הארצי: "מלוא כל הארץ כבודו". לעומת המלאכים, שיודעים היכן מקומו של ה', לאופנים ולחיות הקודש אין הבנה לגבי מקומו של ה', ולכן הם אומרים: "ברוך כבוד ה' ממקומו", מבלי לדעת היכן אותו מקום.

ברכת יוצר אור עוסקת בגדולת ה' בעולמות כולם, ובאה לידי ביטוי תמציתי במילים "כי הוא לבדו מרום וקדוש". ה' הוא לבדו, ואין דומה לו. הוא מרום - מרומם על הכול, וקדוש - נבדל מן הכול. זוהי ההתבוננות הראשונה בתהליך ההכנה של האדם לקראת המפגש עם ה'.

אהבת עולם אהבתנו

הברכה השנייה, ברכת אהבת עולם, עוסקת בקרבת ה' לעמו ישראל על אף גדולתו האינסופית. ה' אינו נקרא אלוקי המלאכים והשרפים ולא אלוקי העולמות כולם, אלא בחר בנו לקרוא את שמו עלינו, כשם שבחר באבות הקדושים להיקרא אלוקיהם. "האהבה דוחקת את הבשר" - האהבה מוכן לצמצם את אישיותו למען מושא אהבתו, וה', באהבתו הגדולה אלינו, צמצם את גדלותו האינסופית אל תוך העולם הזה, המוגבל, הסופי, למעננו, כדי שנוכל להתקרב אליו ולדבוק בו. זוהי החמלה הגדולה והיתרה שתמל עלינו, עמו ישראל, יותר משחמל על כל הבריות שבעולמות העליונים, שלא קיבלו תורה ומצוות ולכן אינן יכולות להתקרב לה' כמונו.

בהמשך הברכה אנו משבחים את ה' על בחירתו בגופים שלנו, שדומים לחלוטין לגופים של אומות העולם - "ובנו בחרת מכל עם ולשון". ה' בחר דווקא בגופים אלו לשכן בהם חלק א-לוה ממעל, ולהפכם למקום משכנו בעולם הזה, לגופים שמודים לה' ומתאחדים עמו - "להודות לך ולייחדך באהבה". בכך מסתיימת ברכת אהבת עולם, שעניינה הוא ההתבוננות בבחירת ה' בנו, עם ישראל, מתוך אהבתו העצומה אלינו. ההתבוננות וההכרה באהבת ה' אלינו מהדהדת בלב, ומעוררת "כמים הפנים לפנים" אהבה עזה אל ה' ונכונות לעזוב את כל הטובות שבעולם ולדבוק בו באופן המהותי והעצמי ביותר.

על הלב ובדיבור

שתי הברכות הן הכנה לקריאת שמע, קבלת עול מלכות שמים והתעוררות אהבת ה'. אך האהבה, הרצון והכיסופים לה' אינם המטרה הסופית של ההתבוננות שבברכות קריאת שמע. המטרה הסופית היא מימוש האהבה וקיומה במעשה. זוהי "אתדבקות רוחא ברוחא". הציווי למימוש מעשי של הדבקות בה' מופיע בפרשה הראשונה של קריאת שמע: "והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצווך היום על לבבך... ודיברת בם". בשעת לימוד התורה במחשבה, שהוא "על לבבך", מתאחדות המחשבה האנושית והמחשבה האלוקית והופכות לאחת במוחנו, ולא ניתן עוד לחלק ולהפריד ביניהן.

אחדות מופלאה זו צריכה לבוא לידי גילוי גם בדיבור: "ודיברת בם". כאשר אנו מפעילים את גופנו החומרי ומוציאים את דבר ה' מבין שפתינו הגשמיות, אנו מרוממים ומקדשים את נפשנו הבהמית ואת מהותנו החומרית, ויחד איתה את המהות החומרית של כל עולם הצומח והדומם שמהם המאכלים והמשקאות שמזינים אותנו, זורמים בדמנו ומוסיפים בנו כוח וחיים. בכוח דיבורינו הקדושים אנו נותנים ערך ומשמעות של קדושה לעולם כולו, ומוליכים את העולם צעד נוסף אל עבר גילוי האלוקות השלם לעתיד לבוא.

...ואיך יבא האדם החמרי למדה זו?

לךך, סדרו תחלה - ברכת "יוצר אור".

ושם נאמר ונשנה באדיכות ענין וסדר המלאכים "העומדים ברום עולם",
להודיע גדלתו של הקדוש ברוך הוא

איך שכלם בטלים לאורו יתברך, ומשמיעים ביראה כו', ומקדישים כו',
ואומרים ביראה קדוש כו'

כלומר, שהוא מבדל מהם ואינו מתלבש בהם בבחינת גלוי

אָלָא, "מלא כל הארץ כבודו"

היא פנסת ישראל למעלה וישראל למטה, פנוּכר לעיל.
 וכן "האופנים וחיות הקדש ברעש גדול וכו'
 פרוך פבור ה' ממקומו", לפי שאין יודעים ומשיגים מקומו
 וכמו שנאמר: "כי הוא לבדו מרום וקדוש".
 ואחר כך ברכה שניה - "אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו".
 פלומר, שהניח כל צבא מעלה הקדושים, והשרה שכינתו עלינו, להיות
 נקרא "אלהינו".
 כמו "אלהי אברהם כו'" פנוּכר לעיל.
 והינו, כי אהבה דוחקת את הפשר, ולכן נקראת "אהבת עולם" - שהיא
 בחינת צמצום אורו הגדול הפלתי תכלית
 להתלבש בבחינת גבול הנקרא "עולם", בעבור אהבת עמו ישראל
 פדי לקרבם אליו, לפלל ביחודו ואחדותו יתברך.
 וזהו שאומרים "חמלה גדולה ויתרה"
 פרוש, יתרה על קרבת אלהים שבכל צבא מעלה.
 "ויבנו בחרת מפל עם ולשון"
 הוא הגוף החמרי הנדמה בחמריותו לגופי אמות העולם.
 "וקרבתנו וכו'..."
 "וליתוך כו'" - לפלל ביחודו יתברך, פנוּכר לעיל.
 והנה, פאשר ישים המשכיל אלה הדברים אל עמקא דלבא ומחא (עומק הלב
 והמוח)
 אזי ממילא, "כמים הפנים לפנים" - תתלהט נפשו ותתלבש ב"רוח נדיבה"
 להתנדב להניח ולעזב כל אשר לו מנגד, ורק לדבקה בו יתברך ולפלל
 באורו בדביקה חשיקה וכו'
 בבחינת נשיקין ואתדבקות רוחא ברוחא (דבקות הרוח ברוח) פנוּכר לעיל.
 אך איך היא בחינת אתדבקות רוחא ברוחא (דבקות הרוח ברוח)?
 לזה אומר: "והיו הדברים האלה גו' על לבבך, ודברת בס כו'..."

וּמִכָּל מָקוֹם, לֹא יֵצֵא יָדֵי חוֹבְתוֹ בְּהִרְהוּר וְעֵינָיו לְבִדּוֹ עַד שְׂיוּצִיָּא בְּשִׁפְתָיו
כְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ אֹר-אֵין-סוּף בְּרוּךְ-הוּא לְמַטָּה עַד נֶפֶשׁ הַחַיּוּנִית
הַשׁוֹכֵנֶת בְּדָם הָאָדָם, הַמְתַּהוֶה מְדוּמָס-צוּמַח-חַי
כְּדֵי לְהַעֲלוֹת בְּלֶן לֵה' עִם כָּל הָעוֹלָם כָּלוּ, וּלְכַלֵּן בְּיַחְוִדוֹ וְאוֹרֵוֹ יִתְבַּרְךְ
אֲשֶׁר יֵאִיר לְאָרֶץ וְלְדָרִים עָלֶיהָ בְּבַחֲיִנַת גְּלוּי
”וּנְגִלָה כְבוֹד ה', וְרֵאוּ כָּל בְּשָׂר וְכוּ”.

שאלות לסיכום ולחזרה:

1. באיזה אופן הברכות שלפני קריאת שמע מכינות את האדם לקראתה?
2. במה עוסקת ברכת “אהבת עולם”?
3. מהי המטרה הסופית של כל תהליך ההתבוננות שבתפילה?